

more, in kar najprej more na ono stališče, na katerem stoji »Matica hrvatska«. Le-ta izdaje zgolj leposlovne ali poljudno-znanstvene spise in je razposlala letos med ljudi najmanj eno knjigo po 12.000, reci dvanajst tisoč izvodov. »Množica izda«, je geslo Amerikancem, in kaj se s tem geslom doseže, o tem nam priča — da ne hodimo na Hrvaško po veljaven dokaz — naša »družba sv. Mohorja«. Sami naročniki-učenjaki niso obogatili še nobenega književnega podjetja in zlasti pri Slovencih ne. Ako uspevaj naša »Matica« tako, kakor hrvaška, tedaj se naj postavi na kar najširšo, če hočete demokratsko podlago, računajoč na narodno maso, na srednje in nižje sloje in zlasti tudi na naše ženstvo. Naše dijaštvo, naša mladina, naše ženstvo hoče čitati, mnogo čitati, koprni po duševnem kruhu — boletistiki — a mi učenjaki(?) jim nudimo učenjaško — kamenje. In posledica? Ob kamenju ne morejo živeti, tedaj pa sezajo naši ljudje po — nemškem kruhu, ki si ga kupujejo za drage denarje; in mnogoteri stotak gre za to nemško hrano ne samo preko slovenskih, temveč tudi preko avstrijskih mej.

Izvestno je torej uvaževanja vreden ta-le nasvet: »Matica« naj izključi načeloma iz svojega programa strogo znanstvene spise in naj goji zgolj lepoznanstvo v tesnem pomenu te besede, t. j. leposlovje in pa znanstvo v leposlovnih, poljudnih oblikah (vzor: Erjavčevi prirodoslovni spisi).

Ugovor: Kam pa naši učenjaki s svojimi učenimi izdelki? — Odgovor: odkladajo naj jih v razne strokovne liste, katerih, imamo hvala Bogu, že nekaj, skoro dovolj za naše oskromne potrebščine, in katerih se nam porodi izvestno sčasoma še nekoliko, kadar nanese potreba; saj se nam že obetajo strokovna glasila celo za šport (prim. »Planinski Vestnik«). Strokovne naše časopise za vzgojeslovje, glasbo, pravoslovje itd. naj pridno zakladajo naši strokovnjaki, a »Matica« naj prepuste leposlovcem.

Ako bi se pa pokazalo, da »Matica« razpolaga s prebitnimi gmotnimi silami, tedaj naj izdaje ali ob svojih troških ali pa naj zalaga in podpira (subvencionira) učenjaški mesečnik ali četrtletnik (»Beseda«), toda ne za svoje članove sploh, ampak proti posebni naročbi. Toda tudi list naj bi gojil po naših mislih strogo znanstvo zopet zlasti s slovenskega stališča, obtoje: domačo zgodovino, domače zemljepisje, domače prirodoslovje, domačo dijalektologijo, domačo obrt, itd. V to »Revijo« ali »Besedo«, ali karkoli že hočete imenovati tisti znanstveni list, bi potem lahko odlagali svoje proizvode zlasti tudi naši jezičarji, kateri so sedaj res pomilovanja vredni; najplodovitnejši so, a povsod jih gonijo od praga, povsod jim zapirajo pred nosom vrata.

H koncu stisnimo še jedenkrat preobilno narasli svoj nasvet v dvoje epigramatiško kratkih in epigramatiško vrednost imajočih rekov 1) »Množica izda«. — 2) »Množica hoče kruha«.

Knjige »Matic Slovenske«. Zvrševali smo še »listek« za to številko, ko nam dojdejo knjige »Matic Slovenske« za l. 1894. Ker nam zaradi kratkega časa ni mogoče, priobčiti že v tej številki obširneje Matičinih publikacij, naj se zadovolijo za to pot naši čitatelji s kratkim njih oznanilom. Matičarji dobe čvetero knjig:

I. Letopis slovenske Matice za l. 1894. Uredil *Anton Bartel*. Natisnila »Národná tiskárna«. Str. XVIII. + 419. S helijogravirano sliko pokojnega predsednika Josipa Marna in s to-le vsebino: 1. *Franč. Levce*: Jožef Marn. Nekrolog. — 2. *Dr. K. Štrekelj*: Slovski doneski iz živega jezika narodovega. — 3. *Dr. M. Murko*: Jan Kollár. — 4. *Ž. Navratil*: Slovenske narodne vraže in prazne vere (Dalje). — 5. *Dr. V. Oblak*: Protestantske postile v slovenskem prevodu. — 6. † *A. Raič*: Južno-avstrijske dežele za prvih let vladanja Leopolda I. (Dalje in konec). — 7. *Ž. Apih*: Ustanovitev narodne šole na Slovenskem. — 8. *R. Perušek*: Bibliografija slovenska. — 9. *E. Lah*: Letopis »Slovenske Matice«.

II. Zgodovina slovenskega slovstva, I. zvezek: Od početka do francoske revolucije. Spisal *dr. Karol Glaser*, profesor pri c. kr. drž. gimnaziji v Trstu. Tiskala »Katoliška tiskarna«. Str. XVI + 220 + VI.

III. Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja. Spisal *dr. Fr. Kos*, c. kr. profesor. Tisk J. Blasnikovih naslednikov. Str. VI + 368.

IV. Ant. Knezova (sic!) knjižnica. Zbirka zabavnih in poučnih spisov. I. zvezek. Uredil *Fr. Levec*. Tiskala »Národna tiskarna«. Str. VI + 195. S podobo Antona Kneza in to-le vsebino: *Fr. Levec*: Ant. Knezova ustanova. Životopis. — *Dr. Fr. D. Gospod Lisec*. Povest. — *Bogdan Vened*: Ženitev Ferdulfa vojvode. Furlanska povest.

Pridržujoč si, kakor smo že namignili, za prihodnje številke obširnejšo oceno o posameznih laskih knjigah in spisih Matičinih, ne moremo si kaj, da ne bi že sedaj poudarili, da so nas i te najnovejše publikacije naše »Matice« potrdile v prepričanju, kateremu smo dali menda dovolj jasnega izrazila v gornjih vrsticah. Lahko in smelo rečemo, oprti na glasove, ki smo jih čuli od raznih strani, da »množica« Matičarjev položi, izimši Knezovo knjižnico vse druge knjige hladno v tisti kot svoje knjižne omare, kjer počiva sladko spanje pozabljenosti in zaprašenosti že toliko drugih knjig in knjižic, nabavljenih iz zgolj rodoljubnosti. Ali čvrsto dolgo življenje se more obetati književnim kakor vsem drugim narodnim podjetjem le tedaj, ako ne slone ob golem rodoljublju ampak ob medsebojnih interesih ter nudijo svojim vzdrževalcem za grotne njih žrtve dovolj duševne odškodnine. Domoljubje je izvrsten činitelj pri ustanavljanju narodnih književnih podjetij, ali samo za-se je prešibko, da bi jih vzdrževalo dolgo časa; potrebuje potem čem dalj tem več narodne agitacije, ki se pa sčasoma tudi unese. — Širšim omikanim krogovom bode tudi ugajala »zgodovina slovenskega slovstva« in pa nekateri sestavki v »Letopisu«; »doneskov« pa smo uverjeni — in v tej veri nas potrjujejo glasovi, ki smo jih čuli na svoja ušesa — da ne bode čitalo ni sto Matičarjev. Mnogo bolje bi bil ustregel učeni g. spisovatelj „množici“, ako bi bil iz tistih „doneskov“ pomel poljudno pisano zgodovino Škofje Loke; v takšni obliki pa, v kakeršni smo jih sedaj prejeli, sodili bi „doneski“ veliko bolj v „Izvestja“. Torej še enkrat: „videaut consules“ pri „Matici“. — S temi splošnimi opombami pa se nismo seveda hoteli ni najmanje dotakniti v meritorskem obziru omenjenih učenih knjig, o katerih bodemo izvestno mogli priobčiti prav laskave ocene. — Vnanja oblika čveterih Matičinih knjig je v obče prav prikupljiva; le o kakovosti papirja so se nam izrazile tožbe.

»Slovanske knjižnice« smo prejeli 33. in 34. zvezek. Prvi je prinesel povest: *Gardist*. Češki spisal *Alojzij Jirásek*. Poslovenil *A. Benkovič*. Str. 78, oziroma 80. V drugem zvezku pa se nam nudijo na 50 straneh kar tri povesti: dve iz bosniškega (sic!) narodnega življenja, spisala *Milena Mrazović*, poslovenila *Minka V—ić*; jedna pa slavnega hrvaškega pripovedovalca *Ksavera-Šandora Gjalskega* z naslovom: „Iz sela“, posl. *Kosec*. O navedenih povestih kakor o „Slovanski knjižnici“ sploh v prihodnji številki kaj več!

Trubadur. Opera v štirih dejanjih. Spisal *S. Cammarano*, uglasbil *J. Verdi*. Poslovenil *A. Štritof*. Izdalo in založilo Dramatično društvo v Ljubljani 1894. Str. 63. — O estetiški vrednosti znane opere ni, da bi govorili; nas zanima le jezikovna stran slovenskega prevoda. O tem pa naj primerjajo „Zvonovi“ čitatelji v današnjem „listku“ našega gledališkega poročevalca laskavo oceno, o kateri so, kolikor smo se imeli prilike uveriti, jedini vsi glasovi.

Zakaj? — **Zato!** Zbirka pravljic, pripovedk in legend za šolo in dom. Nabral in izdal *Anton Brezovnik*, učitelj. V Ljubljani 1894. Založil *Janez Giontini*. 101 str. male 8°. Cena? — Vsekakor originalna je misel,